

PROCEDURY

**POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI
I INNYCH PRACOWNIKÓW ZESPOŁU
SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH NR 4
IM. IRENY SENDLEROWEJ
W ŁODZI
W SYTUACJACH ZAGROŻEŃ**

1. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń szkoły używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji;
2. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu;
3. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem narkotyków;
4. Procedura postępowania w przypadku, gdy na terenie szkoły nauczyciel lub inny pracownik szkoły znajduje substancję przypominającą wyglądem narkotyk;
5. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk;
6. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa;
7. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego;
8. Procedury działania wobec sprawcy i ofiary cyberprzemocy;
9. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia;
10. Procedury usprawiedliwiania nieobecności uczniów oraz egzekwowania obowiązku szkolnego;
11. Procedury postępowania w przypadku ciąży niepełnoletniej uczennicy;
12. Procedury postępowania, gdy uczeń ulegnie wypadkowi;
13. Procedury postępowania w przypadku próby samobójstwa, samobójstwa oraz innych zachowań autodestrukcyjnych u uczniów;
14. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie;
15. Procedury postępowania w przypadku zagrożenia terrorystycznego;
16. Procedura współpracy z policją.

Podstawy prawne stosowanych procedur:

- 1) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm./
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /tekst jedno.: Dz.U. z 2010 r. Nr 33 poz. 178 z późn. zm./;
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi / tekst jedn.: Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz.437 z późn. zm/;
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii / Dz.U.2005 r. Nr 179, poz.1485/
- 5) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. z 2007 r. Nr 43 poz. 277 z późn. zm./
- 6) Zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich.
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz. U. Nr 26, poz. 226/
- 8) Rozporządzenie MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach /Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późniejszymi zmianami/.

1. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

1. Nauczyciel, który uzyskał taką informację przekazuje ją niezwłocznie wychowawcy ucznia.
2. Wychowawca informuje o fakcie dyrektora szkoły i pedagoga szkolnego.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów ucznia). Przekazując uzyskaną informację, przeprowadza rozmowę z rodzicami, potem z uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zobowiązuje do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do odpowiedniej poradni lub udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Gdy rodzice odmawiają współpracy i nie stawiają się na wezwania, a napływają wiarygodne informacje o demoralizacji dziecka, dyrektor szkoły powiadamia pisemnie o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich) dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 & 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

2. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu

1. Nauczyciel, który ma takie podejrzenie, powiadamia o swych przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względu na jego bezpieczeństwo nie pozostawia go samego, zapewniając ochronę jego życiu i zdrowiu.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości, ewentualnie udziela pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmawiają odebrania dziecka, o pozostawieniu ucznia w szkole bądź przewiezieniu go do placówki służby zdrowia albo przekazaniu funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia policję, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyścia do szkoły, a uczeń jest agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzienia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych.
6. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie tym zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
7. Jeżeli powtarzają się przypadki przebywania ucznia (który nie ukończył lat 18) na terenie szkoły pod wpływem alkoholu, dyrektor ma obowiązek powiadomienia policji bądź sądu rodzinnego.
8. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

3. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem narkotyków

1. Nauczyciel, który ma takie podejrzenie, powiadamia o swych przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względu na jego bezpieczeństwo nie pozostawia go samego, zapewniając ochronę jego życiu i zdrowiu. Jeżeli stan ucznia pozwala na przeprowadzenie testu, a rodzice ucznia podpisali pisemną zgodę na jego wykonanie, wówczas postępujemy zgodnie z procedurami postępowania przy wykonywaniu testu na obecność narkotyków w organizmie ucznia w ZSO nr 4.
3. Jeżeli stan ucznia nie pozwala na przeprowadzenie testu, wówczas wzywa się lekarza w celu stwierdzenia stanu odurzenia, ewentualnie udziela pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmawiają odebrania dziecka, o pozostawieniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go funkcjonariuszom policji, decyduje lekarz, po ustaleniu stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia policję, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem narkotyków odmawiają przyjscia do szkoły, a uczeń jest agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki przebywania ucznia (który nie ukończył lat 18) na terenie szkoły pod wpływem narkotyków, dyrektor ma obowiązek powiadomienia sądu rodzinnego bądź policji.

4. Procedura postępowania w przypadku gdy na terenie szkoły nauczyciel lub inny pracownik szkoły znajduje substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem, do przyjazdu policji.
2. Próbuje, w zakresie działań pedagogicznych ustalić, do kogo należy dana substancja.
3. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję.
4. Po przejeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

5. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel o swych spostrzeżeniach i podejrzeniach informuje dyrektora szkoły oraz wychowawcę ucznia.
2. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo żądać okazania substancji. Może domagać się okazania zawartości torby szkolnej, kieszeni w odzieży ucznia, okazania innych przedmiotów mogących mieć związek z substancją. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.**
3. Wychowawca powiadamia rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w szkole.
4. W przypadku, gdy uczeń odmawia wydania substancji i okazania zawartości kieszeni ubrania, dyrektor szkoły wzywa policję, która dokonuje przeszukania odzieży i przedmiotów należących do ucznia, zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
5. Gdy uczeń wyda dobrowolnie substancję, nauczyciel, po jej zabezpieczeniu, przekazuje ją bezzwłocznie jednostce policji.
6. Nauczyciel stara się ustalić, od kogo uczeń otrzymał substancję. Całe zdarzenie dokumentuje notatką.

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w Polsce karalne jest:

- ✓ posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych
- ✓ wprowadzanie do obrotu środków odurzających
- ✓ udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia
- ✓ wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

6. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa

1. Nauczyciel, który uzyskał taką informację niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
2. Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadamia rodziców ucznia - sprawcy.
5. Powiadamia policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest znana.
6. Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa, przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji (np. sprawca porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

7. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

1. Udziela pierwszej pomocy przedmedycznej lub zapewnia jej udzielenie, wzywając lekarza gdy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
3. Powiadamia rodziców/opiekunów ucznia- ofiary.
4. Niezwłocznie wzywa policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

8. Procedury działania wobec sprawcy i ofiary cyberprzemocy

Młodzi ludzie często mają złudne przekonanie, iż nowe technologie zapewniają im pełną anonimowość. Jak przekonują specjaliści, istnieje wiele sposobów identyfikacji źródła cyberprzemocy. Osoby zajmujące się ustalaniem okoliczności zajścia, powinny mieć jednak świadomość, iż znalezienie miejsca pochodzenia materiału nie zawsze oznacza odnalezienie osoby, która jest za zdarzenie odpowiedzialna. Wielu sprawców cyberprzemocy posługuje się skradzioną tożsamością, wykorzystując telefony innych uczniów, profile w serwisach społecznościowych, ich konta pocztowe itp. do wysyłania wiadomości bądź zamieszczania krzywdzących materiałów. Trudności z wykryciem cyberagresora mogą pojawić się również w sytuacji, gdy materiał przesyłany jest między telefonami komórkowymi drogą bezprzewodową lub wiadomości tekstowe na telefon wysyłane są z bramki internetowej.

Jak jednak pokazuje praktyka, w większości przypadków identyfikacja agresora nie jest zbyt trudna. Ofiary cyberprzemocy często potrafią wskazać sprawcę, który najczęściej okazuje się być kolegą ze szkoły, bądź przynajmniej mają przypuszczenie, kto może nim być.

1. Nauczyciel ustala okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposób rozpowszechniania, ustalenie sprawcy, świadków zdarzenia).
2. Zabezpieczenie dowodów:
 - a) wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil,
 - b) takie zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice i policja, jeśli doszło do złamania prawa,
 - c) na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy, jak również identyfikacji sprawcy, warto korzystać z pomocy nauczyciela informatyki.

3. Nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego.
4. Przy współudziale wychowawcy, pedagoga i dyrektora następuje analiza zdarzenia.
- 5.

Gdy sprawca jest nieznany	Gdy sprawcą jest uczeń szkoły
A. Kontakt z dostawcą usługi internetowej – może on nie tylko zablokować konto agresora lub usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy. Dane takie nie mogą być jednak udostępniane osobom prywatnym. Aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z policją. B. Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie rozmowy. Również w tym przypadku, operator może udostępnić te dane tylko policji. C. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną. D. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z policją.	A. Pedagog szkolny rozmawia z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu: • celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej, • sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy, • należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane, • sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów, • ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy, • jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy, • nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy. B. Należy niezwłocznie powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nimi zachowania dziecka: • rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego

	postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka. C. Po interwencji monitoruje się sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe. D. W przypadku przestępstw ściganych z urzędu należy powiadomić policję i/lub sąd rodzinny.
--	---

6. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia

1. W przypadku uchybienia przez nauczyciela obowiązków wynikających z art. 6 Karty Nauczyciela, a w rezultacie naruszenia godności osobistej ucznia, prowadzi się wewnątrzszkolne postępowanie wyjaśniające.
2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem, uczniem, rodzicem (prawnym opiekunem).
3. Dyrektor włącza w rozmowę wyjaśniającą wychowawcę klasy.
4. Po ustaleniu stanu faktycznego i stwierdzeniu, że nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, dyrektor ma prawo zastosować wobec nauczyciela konsekwencje w postaci:
 - upomnienia ustnego /przy pierwszym zdarzeniu/,
 - upomnienia pisemnego /przy powtórnym zdarzeniu/.
5. Po czynnościach wyjaśniających stwierdzających, że nie nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, postępowanie zostaje zakończone, o czym zostają poinformowani zainteresowani.
6. Wszystkie czynności wykonywane w ramach postępowania wewnątrzszkolnego dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.
7. Jeżeli postępowanie wewnątrzszkolne potwierdza powtarzające się naruszenie godności osobistej ucznia, po dwukrotnym upomnieniu danego nauczyciela, przy kolejnym zdarzeniu dyrektor szkoły ma obowiązek skierować stosowne zawiadomienie do rzecznika dyscyplinarnego.
8. W przypadku ewidentnego naruszenia godności osobistej ucznia, niezwłocznie wszczyna się procedurę postępowania zgodnego z przepisami powszechnie obowiązującymi bez prowadzenia wyżej przedstawionego postępowania.

7. Procedury usprawiedliwiania nieobecności uczniów oraz egzekwowania obowiązku szkolnego

1. Wychowawca informuje uczniów oraz rodziców o sposobie usprawiedliwiania nieobecności ucznia na zajęciach lekcyjnych (w formie pisemnej, w zeszycie korespondencji z podpisem rodzica).
2. Rodzice usprawiedliwiają nieobecność ucznia w pierwszym dniu po jego powrocie do szkoły w zeszycie korespondencji.
3. Wychowawca na bieżąco podlicza frekwencję i do 4 dnia każdego miesiąca wypełnia tabele w dzienniku dotyczące obecności uczniów w poprzednim miesiącu.
4. Do 10 dnia każdego miesiąca wychowawca przekazuje dyrektorowi wykaz uczniów, którzy mają więcej niż 10 godzin nieusprawiedliwionych nieobecności.
5. O przewidywanej dłuższej niż tydzień nieobecności ucznia (np. pobyt w sanatorium lub szpitalu, przewlekła choroba), rodzice są zobowiązani powiadomić wychowawcę wcześniej, a nie po powrocie dziecka do szkoły.
6. Jeżeli nieobecność nie zostanie usprawiedliwiona w wyznaczonym terminie (patrz pkt. 2), wychowawca natychmiast powiadamia o tym fakcie rodziców lub opiekunów ucznia.
7. Jeżeli uczeń chce uzyskać zwolnienie z ostatnich w danym dniu lekcji (np. z powodu wizyty u lekarza), powinien przynieść od rodzica informację na piśmie w zeszycie korespondencji, potwierdzającą ten fakt i dodatkowo na kartce, którą zostawia w dyżurce.
8. Informacja o absencji ucznia jest przekazywana rodzicom za pomocą dziennika elektronicznego, telefonicznie lub listownie. Rodzice mogą być również wezwani do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
9. Każdy nauczyciel kontroluje nieobecności uczniów i w przypadku często powtarzającej się absencji ucznia na swoim przedmiocie, odnotowuje to w dzienniku na stronie z uwagami.
10. W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna) z wychowawcą (rodzic nie uczestniczy w zebraniach i konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne), rodzic otrzymuje przesłane listem poleconym upomnienie dyrektora szkoły zawierające informację, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego, wezwanie do posyłania dziecka do szkoły oraz adnotację, że niespełnienie obowiązku szkolnego jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.

11. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest gmina.
12. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna.
13. Pedagog szkolny, w porozumieniu z wychowawcą ucznia, pisemnie informuje sąd rodzinny o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego.

8. Procedury postępowania w przypadku ciąży niepełnoletniej uczennicy

1. W przypadku zaobserwowania lub otrzymania informacji, że uczennica jest w ciąży, nauczyciel/wychowawca informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
2. Wychowawca i/lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczennicą, starając się ustalić, czy rodzice zostali poinformowani o jej ciąży oraz czy ciąża nie jest wynikiem przestępstwa (gwałtu).
3. Wychowawca klasy, pedagog szkolny/ psycholog i dyrektor szkoły ustalają formy pomocy, jakie zaproponują uczennicy i jej rodzicom.
4. W sytuacji, gdy rodzice lub opiekunowie prawni nie wiedzą jeszcze o ciąży i uczennica obawia się im o tym powiedzieć, może ona prosić o pośredniczenie w poinformowaniu ich o swojej sytuacji. Wychowawca, w porozumieniu z pedagogiem szkolnym, podejmuje stosowne działania z zachowaniem szczególnej ostrożności i dyskrecji.
5. Wychowawca w obecności pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły informuje uczennicę i jej rodziców lub opiekunów prawnych o możliwych formach pomocy ze strony szkoły. Wyjaśnia szczegółowo warunki i zasady korzystania z każdej z przedstawionych form pomocy. Przekazuje adresy instytucji wspierających rodzinę.
6. Uczennica i rodzice lub opiekunowie prawni podejmują - w ustalonym terminie - decyzję w sprawie form pomocy, z których chcieliby skorzystać. O podjętej decyzji informują wychowawcę klasy i dyrektora.
7. Wychowawca klasy, dyrektor i rodzice lub opiekunowie prawni uczennicy podejmują działania niezbędne do przyznania uczennicy - zależnie od dokonanego wyboru - nauczania indywidualnego lub indywidualnego toku nauki.
8. Na pisemny wniosek rodziców dyrektor szkoły w przypadku porodu lub położu może udzielić uczennicy urlopu macierzyńskiego.
9. Wychowawca klasy i pedagog szkolny/psycholog uzgadniają rodzaj i sposób świadczenia uczennicy i jej rodzinie pomocy i wsparcia (materialnego, psychologicznego, organizacyjnego). Podejmują również działania kształtujące pozytywne postawy rówieśników (np. spotkania ze specjalistami, warsztaty kształtujące postawy empatii i tolerancji).
10. Dyrektor informuje radę pedagogiczną o ciąży uczennicy oraz o uzgodnionym sposobie postępowania. Przypomina o potrzebie zachowania dyskrecji oraz o tym, że

nauczyciele są zobowiązani do nieujawniania spraw poruszanych na zebraniu rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobra osobiste uczniów lub ich rodziców.

11. Wychowawcy klas, w porozumieniu z pedagogiem szkolnym, przeprowadzają zajęcia lub warsztaty kształtujące u uczniów postawy akceptacji i empatii w związku z zaistniałą sytuacją. Mogą ponadto przeprowadzić, np. z udziałem lekarza lub innego specjalisty, zajęcia podnoszące poziom wiedzy z zakresu świadomej prokreacji, inicjacji seksualnej, antykoncepcji.

12. Dyrektor szkoły o zaistniałej sytuacji powiadamia na piśmie:

- a) w przypadku, gdy uczennica nie ukończyła 15 lat – prokuraturę;
- b) w przypadku uczennicy pomiędzy 15-18 r.ż. – sąd rodzinny.

Wiek niższy niż wiek przyzwolenia zwany jest wiekiem ochronnym lub wiekiem bezwzględnej ochrony. Czynność seksualna z osobą w wieku ochronnym jest czynem zabronionym (wykorzystywaniem seksualnym) i osoba dopuszczająca się takiej czynności lub doprowadzająca do niej, podlega odpowiedzialności karnej. Czynność seksualna może mieć formę obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej.

W Polsce obcowanie płciowe i inne czynności seksualne z osobą poniżej 15. roku życia stanowią przestępstwo. Na zasadach określonych w Kodeksie Karnym odpowiadają osoby, które popełniły czyn po ukończeniu 17 lat.

6. Procedura postępowania, gdy uczeń ulegnie wypadkowi

DEFINICJA

Wypadek ucznia – nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły, poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli, „zielona szkoła”).

CELE PROCEDURY

Zapewnienie profesjonalnych działań pracowników szkoły gwarantujących poszkodowanemu uczniowi należytą opiekę i niezbędną pomoc.

ZAKRES

Procedura obejmuje i reguluje działania pracowników szkoły w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia.

OSOBY ODPOWIEDZIALNE

Nauczyciele

Dyrektor

Pracownicy niepedagogiczni

OPIS DZIAŁAŃ

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:

- a) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy (ogólne zasady postępowania przy udzielaniu pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach stanowią załącznik do procedury),
- b) nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów,
- c) powiadamia dyrektora szkoły.

d) Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali.

1. **W każdym** wypadku dyrektor szkoły lub nauczyciel, pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku, powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Fakt powiadomienia dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć, podając datę i godzinę poinformowania rodziców/opiekunów prawnych ucznia o wypadku.
2. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel lub dyrektor, powiadamiając rodzica o zdarzeniu ustala z nim:
 - a) potrzebę wezwania pogotowia,
 - b) potrzebę wezwania rodzica/opiekuna
 - c) godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.

Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.

1.W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel lub dyrektor szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.

2.W każdym wypadku dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp.

3. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.

4.O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.

5. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.

6. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

7. Dyrektor szkoły powołuje członków zespołu powypadkowego:

- a) w skład zespołu wchodzi współpracujący ze szkołą Inspektor BHP oraz Społeczny Inspektor Pracy,
 - b) jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby bhp, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp,
 - c) w składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty;
 - d) przewodniczącym zespołu jest Inspektor BHP, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor,
 - e) zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową,
- przesłuchuje poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania,
 - przesłuchuje świadków wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie – przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia – świadka i jego rodziców,

- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku (dotyczy sytuacji określonej w pkt. 8),
 - uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek,
 - uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku,
 - sporządza protokół powypadkowy wg wzoru stanowiącego zał. nr 2 do procedury,
 - protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.
- f) w sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu; członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może przedstawić odrębne stanowisko, które odnotowuje się w protokole powypadkowym,
- g) przewodniczący zespołu poucza osoby reprezentujące poszkodowanego o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego, (wzór oświadczenia stanowi zał. nr 3 do procedury),
- h) z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się rodziców (opiekunów prawnych) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają ten fakt podpisem w protokole:
- protokół doręcza się rodzicom (opiekunom prawnym) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają to podpisem w protokole,
- organowi prowadzącemu i kuratorowi oświaty protokół powypadkowy, doręcza się na ich wniosek,
- jeden egzemplarz protokołu powypadkowego pozostaje w szkole,
- w ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego, osoby którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym

informowani przy odbieraniu protokołu), zastrzeżenia składa się ustnie do protokołu powypadkowego lub na piśmie przewodniczącemu zespołu, zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności:

- niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiałem dowodowym,
- zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący,
- po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może:

- a) zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych,
- b) powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

8.Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków wg wzoru określonego w rozporządzeniu MENiS z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

9.Dyrektor szkoły omawia z pracownikami szkoły okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobieżenia im.

TECHNIKI I NARZĘDZIA MONITOROWANIA

Obserwacja (sale, urządzenia i wyposażenia budynku i terenu szkoły – pod względem bhp).

Analiza dokumentacji (rejestr wypadków, protokoły powypadkowe).

SPOSOBY GROMADZENIA DANYCH

„Rejestr wypadków”

Dokumentacja powypadkowa

Protokoły pokontrolne dyrektora szkoły i instytucji zewnętrznych uprawnionych do kontroli.

EWALUACJA

Sformułowanie oceny przydatności i skuteczności podejmowanych działań w odniesieniu do celów, ewentualna modyfikacja procedury

SPOSÓB PREZENTACJI WYNIKÓW

Przekazywanie uogólnionych wniosków z monitorowania i ewaluacji – podczas analitycznych posiedzeń rady pedagogicznej – dyrektor szkoły.

ZAŁĄCZNIKI :

1. OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY UDZIELANIU PIERWSZEJ POMOCY
2. PROTOKÓŁ POWYPADKOWY

Załącznik nr 1

**OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY UDZIELANIU PIERWSZEJ POMOCY
POSZKODOWANYM W WYPADKACH**

1. Należy pamiętać, że udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach jest prawnym obowiązkiem (art. 162 Kodeksu karnego).
2. Należy zachować spokój, nie wpadać w panikę, rozpoznać stan poszkodowanego.
3. Należy usunąć poszkodowanego z rejonu zagrożenia.
4. W przypadku stwierdzenia niemożliwości udzielenia pierwszej pomocy, należy zorganizować ją, zawiadamiając placówkę służby zdrowia lub kogoś z otoczenia, kto potrafi jej udzielić.
5. Poszkodowanemu należy zapewnić spokój, usunąć z otoczenia zbędne osoby, zapewnić poszkodowanemu ciepłe okrycie.
6. Nie należy lekceważyć nawet drobnych skaleczeń, każde skaleczenie należy prawidłowo opatrzyć.
7. W przypadkach porażenia prądem, braku oddechu, braku pracy serca, krwotoku, zatrucia i innych poważnych urazów – należy bezwzględnie wezwać lekarza (pogotowie ratunkowe).

8. Do chwili przybycia lekarza, nie wolno przerywać rozpoczętego sztucznego oddychania.
9. W przypadku stwierdzenia krwotoku zewnętrznego należy jak najszybciej ucisnąć ranę w miejscu które krwawi. Można tego dokonać nawet ręką (uwaga na zakażenie), najlepiej poprzez rękawiczkę. Następnie jak najszybciej stosujemy opatrunek uciskowy. Jeśli nie ma przeciwwskazań, np. urazu kręgosłupa, poszkodowanego układamy w pozycji przeciwwstrząsowej(wyjątek - urazy głowy, jamy brzusznej, kończyn dolnych, kręgosłupa lub miednicy). Jeżeli krwotok występuje na kończynie, to należy unieść ją do góry.
10. Przy krwotoku z nosa:
 - a) posadź ratowanego z głową lekko pochyloną do przodu. Nie odchylaj głowy do tyłu ponieważ powoduje to spływanie krwi do tchawicy lub gardła może to spowodować np. zakrzepienie lub błędną interpretację wyników przez lekarzy przy dalszym badaniu. Poza tym przy nisko ułożonej głowie krwawienie się nasila,
 - b) poinformuj poszkodowanego aby oddychał ustami,
 - c) połóż na karku zimny okład np. nasączony zimną wodą ręcznik lub owinięte w ściereczkę kostki lodu. Zimno spowoduje obkurczenie się naczyń krwionośnych i zmniejszy się krwotok,
 - d) daj poszkodowanemu gazik lub chusteczkę którą ma przyłożyć sobie do nosa.

Jeżeli krwotok jest masywny, nie ustępuje po zastosowaniu wyżej wymienionych środków (trwa dłużej niż 30 minut), doszło do urazu głowy, szyi lub gdy u ratowanego występują zaburzenia świadomości należy natychmiast skontaktować się z lekarzem.

11. Poszkodowanemu z utratą świadomości nie wolno podawać leków w postaci płynnej ani stałej (tabletki).
12. W przypadku podejrzeń uszkodzenia kręgosłupa, nie wolno bez koniecznej przyczyny zmieniać pozycji poszkodowanego.
13. Nie należy pozostawiać poszkodowanego bez opieki.

Załącznik nr 2**PROTOKÓŁ POWYPADKOWY**

1. Zespół powypadkowy w składzie:

A).....

(imię i nazwisko, stanowisko)

B).....

(imię i nazwisko, stanowisko)

dokonał w dniach ustaleń dotyczących okoliczności przyczyn
wypadku, jakiemu w dniu o godz. uległ(a)

.....

(imię i nazwisko)

z (wskazanie klasy lub innej jednostki podziału organizacyjnego osób pozostających pod
opieką szkoły lub placówki).....

szkoły/placówki.....

(nazwa i adres szkoły lub placówki)

urodzony(a).....zamieszkały(a)

.....

(adres)

2.Rodzaj wypadku (śmiertelny, zbiorowy, ciężki)

3.Rodzaj urazu i jego opis.....

4.Udzielona pomoc.....

5.Miejsce wypadku.....

6.Rodzaj zajęć.....

7.Opis wypadku z podaniem jego przyczyny.....

.....

.....

.....

8.Imię i nazwisko osoby sprawującej nadzór nad poszkodowanym w chwili wypadku

.....

9. Czy osoba sprawująca bezpośrednią pieczę nad poszkodowanym była obecna w chwili wypadku w miejscu, w którym zdarzył się wypadek (jeżeli nie – podać, z jakiej przyczyny).....

10. Świadkowie wypadku:

1).....

(imię i nazwisko, miejsce zamieszkania)

2).....

3).....

12. Środki zapobiegawcze

.....

.....

.....

13. Poszkodowanego, jego rodziców (prawnych opiekunów) pouczono o możliwości, sposobie i terminie złożenia zastrzeżenia.

Podpisy pouczonych:

a.....

b.....

14. Wykaz załączników do protokołu, w tym ewentualnych zastrzeżeń, jeżeli złożono je na piśmie:

a.....

b.....

15. Data podpisania protokołu:

Podpisy członków zespołu:

a.....

b.....

C.....

Podpis dyrektora oraz pieczęć szkoły lub placówki

.....

Potwierdzenie przez osoby uprawnione:

a)zaznajomienia się z protokołem i innymi materiałami postępowania powypadkowego :

.....

b)złożenie zastrzeżeń na piśmie:

c)otrzymania protokołu:

13. Procedury postępowania w przypadku próby samobójstwa, samobójstwa oraz innych zachowań autodestrukcyjnych u uczniów

1. Każdy pracownik Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 4 w Łodzi, ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji o takich sytuacjach, powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

2. O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie (lub wyrażanie w inny sposób) o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
- mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
- pozbywanie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów,
- unikanie kontaktów, również z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność
- używanie wyrażeń, które mówią o jakimś krańcowym momencie w czasie, wiążą się z końcem, zaprzestaniem, odejściem itp.
- przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań,
- zaprzestanie dbałości o wygląd i higienę osobistą lub zmiana innych nawyków zachowania,
- kłopoty ze snem, bezsenność, brak apetytu,
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych,
- przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków itp.

3.

A. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)	B. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą	C. Postępowanie w sytuacji śmierci samobójczej dokonanej na terenie szkoły i poza nią
1. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia zostaje powołany zespół kryzysowy w składzie: wychowawca, dyrektor szkoły, pedagog szkolny/psycholog. Zespół od chwili uzyskania takiej informacji: a) nie pozostawia ucznia znajdującego w kryzysie samego i próbuje przeprowadzić go w bezpieczne, ustronne miejsce, b) podejmuje próbę oceny realności zagrożenia (wywiad z osobą przekazującą informację oraz z samym uczniem), c) informuje o zaistniałej sytuacji i o zagrożeniu rodziców, skierowanie rodziców do specjalistów(w zależności od	1. Po uzyskaniu informacji o próbie samobójczej ucznia zostaje powołany zespół kryzysowy w składzie: wychowawca, dyrektor szkoły, pedagog szkolny/psycholog. Zespół powinien podjąć następujące działania: a) o próbie samobójczej dyrektor informuje radę pedagogiczną pod rygorem tajemnicy rady pedagogicznej w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia przez wszystkich nauczycieli, b) należy dokonać diagnozy ryzyka utrzymywania się zagrożenia ponowienia próby samobójczej i ocenić sytuację	W sytuacji śmierci samobójczej dokonanej na terenie szkoły: 1. Dyrektor szkoły niezwłocznie kontaktuje się z : a) służbami medycznymi, b) rodzicami, c) policją, prokuraturą, d) organem nadzoru pedagogicznego, e) Dyrektor szkoły powiadamia rodziców o wydarzeniu, f) organizuje i udziela pomoc służbom ratowniczym w przypadku ich działań, g) podejmuje decyzję o dalszej organizacji pracy szkoły w danym dniu, h) organizuje interwencję grupową dla uczniów

sytuacji): psychiatry, lekarza ogólnego, psychologa lub do szpitala na ostry dyżur, d)przekazanie dziecka pod opiekę rodziców lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia (zwłaszcza związana z przemocą, alkoholem lub innymi dysfunkcjami) odpowiednim instytucjom (np. policji), d)uczeń jak najprędzej powinien zostać otoczony opieką pedagoga szkolnego, psychologa lub w zależności od sytuacji również psychoterapeuty.	pod kątem naśladowania zachowania ucznia przez innych uczniów, c)należy zaplanować dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty, d)należy podjąć próbę zmobilizowania rodziny, by udzieliła dziecku wsparcia, otoczyła opieką i zapewniła bezpieczeństwo. Skierowanie rodziców do specjalistów (w zależności od sytuacji): psychologa, psychiatry, psychoterapeuty. Należy przekazać adresy instytucji i ośrodków wspierających rodzinę, e)zorganizować w środowisku rówieśniczym ucznia interwencję prowadzoną przez pedagoga szkolnego, psychologa lub inną osobę przeszkoloną w interwencji kryzysowej na terenie szkół w celu prewencji naśladownictwa i pomocy uczniom w odreagowaniu stresu.	i nauczycieli współpracując z instytucjami, które mogą pomóc w zaistniałej sytuacji. W sytuacji śmierci samobójczej dokonanej poza terenem szkoły: 2) Dyrektor powiadamia nadzór pedagogiczny, 3) organizuje interwencję grupową dla uczniów i nauczycieli współpracując z instytucjami, które mogą pomóc w zaistniałej sytuacji.
--	---	---

Jeżeli w szkole zdarzy się samobójstwo lub inna poważna sytuacja kryzysowa, to niemal z całą pewnością dowiedzą się o tym przedstawiciele mediów – telewizji, radia i prasy. Zadaniem mediów jest przekazywanie społeczeństwu informacji o istotnych zdarzeniach, a przedstawiciele szkoły zaś dbanie o dobry interes i bezpieczeństwo uczniów. Tutaj często pojawia się konflikt. Niektórzy przedstawiciele mediów wypełniają swój obowiązek w sposób agresywny, z naruszeniem prywatności, dbając jedynie o sensacyjność przygotowywanych materiałów. Warto więc być na taką ewentualność przygotowanym. Taktyka polegająca na blokowaniu informacji i używaniu lakonicznego stwierdzenia „bez komentarza” jest zła, bo tylko pobudza dziennikarską dociekliwość, pozostawia mnóstwo miejsca na konfabulację i zmusza dziennikarzy do szukania informatorów wśród uczniów lub rodziców dzieci. Znacznie lepiej mieć wpływ na przepływ informacji, niż narażać uczniów na dodatkową traumę i stawiać szkołę w świetle niepotrzebnej i niezdrowej sensacji. Większość dziennikarzy chętnie współpracuje w atmosferze wzajemnej życzliwości i zrozumienia.

Wskazówki dotyczące kontaktu z mediami w sytuacji kryzysowej:

- należy wyznaczyć jedną komunikatywną i dobrze merytorycznie przygotowaną osobę do kontaktu z mediami,
- jasno należy określić kto, w jaki sposób i gdzie będzie przekazywał dziennikarzom informacje,
- na pytania mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie konkretne i sprawdzone informacje, należy rozmawiać o faktach, nie snuć domysłów,
- w sytuacji dużego zainteresowania mediów warto zorganizować konferencję prasową i przygotować komunikaty prasowe,
- konferencję prasową powinien prowadzić dyrektor szkoły, choć istotne informacje może przekazywać ktoś inny spośród personelu szkoły lub osoba ze współpracującej ze szkołą w przezwyciężaniu kryzysu instytucji czy organizacji,

- w trakcie konferencji należy w jak najpełniejszy sposób odpowiadać na pytania dziennikarzy, powinna to robić osoba kompetentna, komunikatywna, posiadająca wiedzę merytoryczną.

14. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie

1. Nauczyciel, który ma podejrzenie o stosowanie przemocy wobec ucznia informuje o tym wychowawcę klasy.
2. Wychowawca informuje pedagoga szkolnego lub/i dyrektora szkoły.
3. Jeżeli jest to konieczne ze względu na stan zdrowia ucznia, dyrektor lub pedagog szkolny wzywa lekarza.
4. Pedagog szkolny (jeżeli jest to możliwe w obecności psychologa) przeprowadza rozmowę z poszkodowanym (gdzie i kiedy doszło do zdarzenia, jak często to się zdarza).
5. Pedagog szkolny zawiadamia i wzywa do szkoły rodzica/prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny poszkodowanego.
6. Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska Karta”, którą przeprowadza pedagog szkolny (jeżeli jest to możliwe w obecności psychologa).
7. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta - A” zostaje on przesłany listem poleconym do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Kopia pozostaje w dokumentacji szkoły.
8. Formularz „Niebieskiej Karty - B” przekazujemy osobie reprezentującej dziecko (rodzicowi, który nie jest sprawcą przemocy, opiekunowi lub osobie zgłaszającej przemoc wobec dziecka).

15. Procedury postępowania w przypadku zagrożenia różnymi formami terroryzmu

1. Postępowanie nauczyciela w przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów

- Nauczyciel uniemożliwia dostęp osób postronnych do znalezionych materiałów.
- Powiadamia dyrektora szkoły.
- Dyrektor, celem zapewnienia bezpieczeństwa przebywającym na terenie szkoły, ogłasza ewakuację szkoły zgodnie z opracowaną procedurą.
- Dyrektor powiadamia służby ratownicze (straż pożarną, policję) oraz Łódzkiego Kuratora Oświaty.

Powiadamiając policję, należy podać:

- treść rozmowy przeprowadzonej ze zgłaszającym o podłożeniu ładunku wybuchowego w obiekcie,
- miejsce i opis przedmiotu zlokalizowanego w pomieszczeniach budynku, który może być ładunkiem wybuchowym, z zaznaczeniem, czy został wskazany przez zgłaszającego, czy też wykryty przez pracowników bądź innych użytkowników obiektu,
- własne nazwisko oraz numer telefonu, z którego prowadzi rozmowę z Policją, celem uzyskania od Policji potwierdzenia przyjętego zawiadomienia oraz nazwiska funkcjonariusza przyjmującego zawiadomienie.

2. Akcja poszukiwawcza ładunku wybuchowego po uzyskaniu informacji o jego podłożeniu

- Akcją poszukiwawczą kieruje dyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba.

- Kierujący akcją, przed wszczęciem poszukiwań, porozumiewa się z osobami odpowiedzialnymi za pomieszczenia, do których wstęp mają zarówno uczniowie, jak i pracownicy szkoły .
- W trakcie akcji poszukiwawczej, użytkownicy pomieszczeń sprawdzają, czy w pomieszczeniach tych znajdują się:
 - ✓ przedmioty, rzeczy, urządzenia, paczki itp., których wcześniej tam nie było i nie wnieśli ich sami użytkownicy pomieszczeń (a mogły być wniesione i pozostawione przez inne osoby),
 - ✓ ślady przemieszczania elementów wyposażenia pomieszczeń,
 - ✓ przedmioty, rzeczy lub urządzenia, z których emitowane są sygnały (np. dźwięki mechanizmów zegarowych, świecące elementy elektroniczne, wydobywający się dym, itp.).
- Kierujący akcją poszukiwawczą, wspólnie z dyrektorem, kierują i koordynują przeszukiwanie pomieszczeń ogólnodostępnych, takich jak:
 - ✓ korytarze,
 - ✓ klatki schodowe,
 - ✓ hole,
 - ✓ toalety,
 - ✓ najbliższe otoczenie obiektu.
- Zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy czy urządzeń, których w ocenie użytkowników obiektu przedtem tam nie było lub których wygląd wskazuje, iż mogą to być ładunki wybuchowe – **nie wolno dotykać**. O ich umiejscowieniu należy natychmiast powiadomić kierującego akcją poszukiwawczą, który przerywa dalsze poszukiwania, zarządza ewakuację, zabezpiecza podejrzany przedmiot do czasu przybycia policji.
- Kierujący akcją przerywa dalsze poszukiwania również w wypadku, gdyby dalsze poszukiwania uniemożliwiły ewakuację użytkowników i innych osób znajdujących się na terenie obiektu przed upływem czasu wyznaczonego przez zgłaszającego o podłożeniu ładunku wybuchowego.
- Kierujący akcją kontynuuje poszukiwania do czasu przybycia na obiekt policyjnej grupy interwencyjnej.

3.Akcja rozpoznawczo-neutralizująca zlokalizowanych ładunków wybuchowych.

- Po przybyciu do obiektu policyjnej grupy interwencyjnej, kierujący akcją przekazuje im wszelkie informacje dotyczące zdarzenia oraz wskazuje miejsce zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń obcego pochodzenia i informuje prowadzącego akcję o newralgicznych punktach budynku, tj. zaworach odcinających dopływ gazu, prądu czy wody.
- Dalsze kierowanie akcją przejmuje policja, a wymienione w pkt. 1 osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, dotychczas kierujące akcją, udzielają policji wszechstronnej pomocy.
- Na wniosek dowódcy grupy policyjnej, kierujący dotychczas akcją dyrektor - pracownik podejmuje decyzję o ewakuacji użytkowników budynku i innych osób przebywających na terenie obiektu – o ile wcześniej to nie nastąpiło.
- Identyfikacją i rozpoznaniem zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, lub urządzeń niewiadomego pochodzenia oraz neutralizowaniem ewentualnie podłożonych ładunków wybuchowych zajmują się jedynie uprawnione i wyspecjalizowane ogniwa organizacyjne policji, przy wykorzystaniu specjalistycznych środków technicznych.
- Dowódca grupy policyjnej, kierujący akcją, po zakończeniu działania przekazuje protokolarnie pomieszczenia budynku dyrektorowi.

4. Postępowanie w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym, aktami wandalizmu lub rozruchami ulicznymi.

•

W przypadku ataku terrorystycznego (napadu na obiekt z użyciem broni, noża, ładunku wybuchowego lub innego niebezpiecznego narzędzia) należy:

- w pełni podporządkować się wezwaniom napastników,
- nie prowokować ich do użycia siły lub broni,
- nie wykonywać gwałtownych ruchów, zachowywać się spokojnie, a o każdym zamiarze zmiany miejsca lub położenia (o ile jest to konieczne) uprzedzać napastników,
- nie ulegać panice (nie krzyczeć, nie płakać, nie histeryzować),

- nie atakować napastników (poza oczywistymi przypadkami posiadania fizycznej lub liczebnej przewagi, kiedy środki posiadane przez napastnika nie mogą spowodować większych szkód, zwłaszcza dla życia i zdrowia interweniujących osób),
- nie wpatrywać się uporczywie w napastników, ale i nie unikać ich wzroku,
- polecenia i czynności napastników wykonywać posłusznie i spokojnie, nie wykazując jednak zbytniej gorliwości – robić tylko to czego żądają,
- zajmować w miarę możliwości miejsca poza strefą działania napastników i poza drogami ich przemieszczania się, zwłaszcza odwrotu, wykorzystując wszelkie możliwe zasłony (np. meble),
- w trakcie napadu próbować wezwać pomoc (np. wysyłając SMS z telefonu komórkowego na nr 112 lub informując dowolną osobę), o ile nie wiąże się to z ryzykiem zauważenia przez napastników,
- w przypadku szturmu na obiekt antyterrorystów, pozostać na miejscu, pochylić głowę do kolan w celu ochrony twarzy(dróg oddechowych), piersi i brzucha, a ręce trzymać splecione na karku,
- starać się zapamiętać możliwie jak najwięcej szczegółów dot. wyglądu, zachowania się napastników oraz przebiegu akcji,
- w przypadku wycofania się napastników, do czasu przybycia policji, nie wychodzić z obiektu i nie dotykać pozostawionych przez nich przedmiotów.

W przypadku aktów wandalizmu i rozruchów ulicznych należy:

- zawiadomić policję,
- zamknąć wszystkie pomieszczenia (drzwi i okna) i nikogo nie wypuszczać (wpuszczać) do czasu uspokojenia sytuacji,
- obserwować teren i stan zagrożenia,
- przygotować pracowników do zapobieżenia skutkom tych ataków np. gaszenia pożarów w zarodku, zapobieżenia grabieżom itp.

5.Postępowanie w przypadku zetknięcia się z przesyłką zawierającą substancje o nieustalonym składzie

Osoba, która zetknęła się z przesyłką zawierającą jakąkolwiek podejrzaną zawartość w formie stałej (proszku, bloku, galarety itp.) lub płynnej powinna:

- bezzwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły, pozostać na miejscu (nie przemieszczać się po obiekcie),
- nie naruszać zawartości przesyłki: nie rozsypywać, nie przenosić, nie dotykać, nie wachać, ograniczyć ruch powietrza w pomieszczeniu poprzez wyłączenie systemu wentylacji, zamknięcie okien i drzwi,
- podjąć próbę ustalenia nadawcy i odbiorcy niniejszej przesyłki i w porozumieniu z nimi podjąć działania zmierzające do ustalenia jej rzeczywistej zawartości,
- całą zawartość przesyłki umieścić w hermetycznym pojemniku przeciwichemicznym, lub worku plastikowym, zamknąć go i zakleić taśmą lub plastrem,
- dokładnie umyć ręce,
- zaklejony pojemnik lub worek umieścić w drugim worku, zamknąć go i zakleić,
- ponownie dokładnie umyć ręce,
- jeżeli ustalenie zawartości przesyłki jest niemożliwe i nie można nawiązać kontaktu z osobami wymienionymi w pkt. 3 – natychmiast powiadomić odpowiednie służby:

Policji	997
Straży Pożarnej	998
Ratunkowe	999
Alarmowe dla wszystkich służb	112

- po przybyciu wezwanych służb wskazać miejsce i przekazać im wszelkie informacje dotyczące zdarzenia,
- w momencie przejęcia kierowania akcją przez wezwane służby, dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona winna udzielić wszechstronnej pomocy podczas jej prowadzenia,
- na wniosek kierującego akcją, dyrektor szkoły podejmuje decyzję o ewakuacji uczniów i pracowników z obiektu i zabezpieczeniu obiektu w sposób wskazany przez kierującego akcją,
- identyfikacją, rozpoznaniem, usunięciem lub neutralizowaniem substancji zajmują się odpowiednie, uprawnione i wyspecjalizowane służby,

- pracownicy i uczniowie zobowiązani są do poddania się wszystkim procedurom nakazanym przez kierującego akcją i wyspecjalizowane służby (patrz pkt. 4).

16. Procedura współpracy z policją

1. Policja jest instytucją wspierającą działania szkoły w zakresie profilaktyki, pomocy doraźnej oraz w sytuacjach wymagających nagłych interwencji.
2. Pomoc kierowana jest do uczniów, rodziców, nauczycieli oraz innych pracowników szkoły.
3. Szkoła i policja utrzymują stałą współpracę.
4. Koordynatorami współpracy są pedagog szkolny, dyrektor szkoły oraz specjalista ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki policji.
5. Do współpracy ze szkołą zobowiązani są również dzielnicowi, w rejonie których znajduje się szkoła.
6. Działania profilaktyczne obejmują:
 - ✓ spotkania wychowawców, nauczycieli, dyrektorów szkół i rodziców z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością, demoralizacją dzieci i młodzieży oraz uzależnieniami;
 - ✓ spotkania tematyczne uczniów z udziałem policjantów, m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości, unikania zagrożeń czy zachowań ryzykownych itp.,

- ✓ wspólny – szkoły i policji - udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

7. Należy informować policję o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży.

8. Policja jest zobowiązana do pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły.

BIBLIOGRAFIA

- 1.Bojarski T., Skrętowicz E., (2002), Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z komentarzem, Lublin
- 2.Filar M., (red), (2010), Kodeks karny. Komentarz, Warszawa
- 3.Ignatowicz J., Piasecki K., Pietrzykowski J., Winiarz J., (1990), Kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem, Warszawa
- 4.Korcył-Wolska M., (2004), Postępowanie w sprawach nieletnich, Kraków
- 5.Biuro Rzecznika Praw dziecka. (2007), Zapobieganie Samobójstwom. Poradnik dla nauczycieli i innych pracowników szkoły, Warszawa
6. Biblioteka programu „Dziecko w Sieci” Fundacji Dzieci Niczyje.(2007), Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół. Warszawa
- 7.Macander.D.,Ośrodek Rozwoju Edukacji. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją i przestępczością.

8. www.interwencjakryzysowa.pl

9. www.men.gov.pl

10. www.fdn.pl

11. <http://pl.wikipedia.org/>

12. <http://elettery.pl/>

13. www.ms.gov.pl

